

ČINNOST ŽIVENY V MEDZIVOJNOVOM OBDOBÍ

JÚLIUS VALACH

Štátny archív Banská Bystrica

V 19. storočí sa ženy začali organizovať v národných, konfesionálnych, krajových a stavovských ženských spolkoch. Národné zväzy sa postupne v tomto období začali organizovať do medzinárodných zväzov, pričom najvyšším orgánom boli medzinárodné kongresy. Spolok slovenských žien Živena bol založený v Martine roku 1869. Dôležitým, ale nenaplneným cieľom Živeny až do konca prvej svetovej vojny bolo založenie dievčenskej školy, ktorá sa mala stať súčasťou slovenských stredných národných a odborných škôl.

Po násilnom zatvorení Matice slovenskej roku 1875 a po nástupe bezcitnej národnostnej politiky budapeštianskych vládnych úradov sama Živena mala existenčné problémy a ťažko sa bránila stále hroziacemu zrušeniu spolku. Aj napriek nepriaznivej atmosfére Živena v prvom období svojej činnosti v rokoch 1869 – 1918 plnila niektoré úlohy zrušenej Matice slovenskej. Zamerala sa na podporu ľudového umenia, budovanie muzeálnych zbierok, vydávanie literárnych almanachov a vydávanie dobre prosperujúceho časopisu Živena.

Po prevrate r. 1918 do Československej republiky Živena vstúpila vnútorne zocelená, s pevnou členskou základňou.

V období prvej Československej republiky postupne Živena mala 90 miestnych odborov s vyše 6 000 členkami. Činnosť sa zamerala na dievčenské školstvo, vzdelávanie a osvetu pre široké masy nielen mestských, ale aj dedinských žien a sociálno-charitatívnu oblasť. Spolok túto náročnú úlohu financoval z vlastných členských príspevkov a štátnych podpôr. Živena šírila poznatky o rodinných prácach a sociálno-zdravotníckej problematike. Organizovala výstavy s propagačným a sociálno-osvetovým charakterom. Popri uskutočňovaní prednášok organizovala rôzne kultúrne a spoločenské podujatia.

Od 1. januára 1910 až do 31. decembra 1948 spolok slovenských žien vydával mesačník s názvom Živena. Od roku 1918 mal samostatné prílohy Detský kútik a Obrazový prílohu. Vychádzal v rozsahu 16 až 34 strán a plnil aj funkciu tlačového orgánu spolku. Periodikum sa tlačilo v Kníhtlačiarsko-účastinárskom spolku v Martine, od roku 1914 v Lipe, účastinárskej spoločnosti, od roku 1934 ho tlačila